

Μεγάλη ευκαιρία για την Παιδεία

του Νικ. Α.Γ. Λιναρδάτου

Τί είναι κράτος; Δέν μπορώ να απαλλαγώ από τό ερώτημα. Διαβάζω κάπου ότι είναι κεντρική έννοια στη μελέτη της πολιτικής. Άλλοθ γίνεται λόγος γιά σύγχυση και πολυπλοκότητα, που χαρακτηρίζουν τήν χρήση τής έννοιας του. Άντίστοιχον τήν άρχή τής σπόν Πλάτωνα και τόν Άριστοτέλη, Η «πόλις» (ή τότε μορφή κράτους) ήταν μία «κατάσταση του πνεύματος», παρατηρεί ο Maurice Cranston (1920-1993), διακεκριμένος καθηγητής πολιτικής επιστήμης στη London School of Economics, παίζοντας λίγο με τή διπλή έννοια (κατάσταση και κράτος) τής λέξεως state.

Έτσι, ενώ είχα παρεκκλίνα από τόν σκοπό μου, ή άλληλογία τών σκέψεων μέ έφερε σέ ένα σημείο, που έξυτηρετεί έπαρκώς τόν συλλογισμό μου. Κατάσταση του πνεύματος λοιπόν. "Ας κάμουμε μία προσπάθεια να δούμε, να αναλύσουμε (;) να περιγράψουμε (;) αύτήν τήν κατάσταση του πνεύματος στη σημερινή συγκυρία. Είναι ή μαμά μας; Είναι ο μπαμπάς μας; Το κράτος έννοθ. Έδημοσιεύθηκε πρέν από λίγες ήμέρες ή είδηση ότι μέ μία τροπολογία, ή όποια ψηφίσθηκε από τή Βουλή τών Έλλήνων, γίνεται ύποχρεωτική γιά τά έλληνοήτρια ή παρακολούθηση νηπιαγωγείου γιά ένα χρόνο προτού μπούνε στο δημοτικό. Σημειώνω μέ έμφαση τόν ύποχρεωτικό χαρακτήρα τής διατάξεως.

Αύτή ή είδηση είναι που μου τριβέλιζε τό μυαλό και μέ όδηγησε στις σκέψεις, τίς όποιες καταγράφω εδώ. Δέν φτάνουν δηλαδή τά έννεα ύποχρεωτικά χρόνια που διδάσκονται οι έλληνοήτιδες; Γιατί πρέπει να γίνουν δέκα; Τίθεται τό ερώτημα: Είναι οι γονιοί ενός μικρού, οι όποιοι θέλουν να τό μεγαλώσουν όπως εκείνοι νομίζουν καλύτερα και προκοίνουν. Γιατί ο νόμος να τούς στερεί αύτή τή δυνατότητα (και αύτήν τήν χαρά); Είναι γνωστό ότι τό ποσοστό τών Έλληνίδων που εργάζονται είναι χαμηλό. Άρα είναι πολλές οι Έλληνίδες μητέρες, οι όποιες έχουν ελεύθερο χρόνο, να άσοληθοθν περισσότερο μέ τά παιδιά τους. Η νηπιαγωγός, που έμαθε παιδαγωγική στην Πρίστια, τά Σκόπια ή τήν Τεχεράνη (μπορεί να σου τύχει) είναι καλύτερη «μαμά» γιά τήν άνατροφή ενός νηπίου από τή φυσική του μητέρα; Η πρόταση λοιπόν είναι να περιορισθεί ο ρόλος του «κράτους-μαμά» γενικώς.

Η παιδεία, έχει πεί ο Πρωθυπουργός, έχει προτεραιότητα στο πρόγραμμα τής Κυβερνήσεως. Δυστυχώς τούτο δέν έπιβεβαιώνεται από τά πεπραγμένα τής. Η ύπουργός καταβάλλει, χωρίς ιδιαίτερη ύποστήριξη, επίπονη προσπάθεια να έπιφέρει βελτιώσεις στην άνωτάτη παιδεία. Αυτό δέν φτάνει. Βέβαια από τότελα καλή κι ή Παναγιώτανα, που λέει ή θυμύσοψη λαϊκή παροιμία. Από τήν άλλη, οι γραμματιζόμενοι συνηθίζουν να λένε ότι οι καιροί ού μενετοί (έχουν διαβάσει, βλέπεις, Θουκυδίδη). Κοντολογίς χρειάζεται κάτι που να συγκλονίσει. Το κάτι που ήταν καλό τόν περασμένο αιώνα, σήμερα τό πιθανότερο είναι να μην έχει αξία. Δέν μπορεί σήμερα σκοπός του σχολείου να είναι «να άμβλύνει τίς συνέπειες διαφορετικών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών συνθηκών καταγωγής» (είσηρητική έκθεση Πασοκικού νόμου 1566). Δέν μπορεί να διακηρύσσεται σήμερα ότι ή παιδεία θα παίξει καθοριστικό ρόλο στην πορεία προς τόν σοσιαλιστικό μετασχηματισμό, όπως τόνιζαν οι Πασοκικές προεκλογικές διακηρύξεις του 1981 και προσπάθησαν μέσα σέ ένα δαιδάλο άλληλοσυνγρονομένων και άλληλοκαταγοιμένων διατάξεων (και ύπουργών) να εφαρμόσουν οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ. Αύτά άποτελοθσαν έξ ύπαρξης σαθρή βάση εκπαιδευτικής πολιτικής. Άποτέλεσμα τό σημερινό γάος. Άλλάξε ο κόσμος πολύ και άλλάζει συνεχώς.

Πρέπει να απαλλαγεί ή εκπαίδευση από ιδεολημίες και ιδεολογικοπολιτικές σκοπιμότητες. Να άπελευθερωθεί εκ βάθρων τό εκπαιδευτικό σύστημα τής Έλληνικής Δημοκρατίας. Ο γονιός να είναι ελεύθερος να μάθει γράμματα τό παιδί του μέ όποιον τρόπο προτιμάει και επιλέξει. Να υπάρχουν τά δημόσια σχολεία πρώτης και δεύτερης βαθμίδας. Να υπάρχουν αντίστοιχα ιδιωτικά σχολεία. Να αναγνωρίζεται ή κατ' οίκον διδασκαλία. Να καταργηθεί τό εκπορευόμενο από τό ύπουργείο Παιδείας προκρούστειο ύποχρεωτικό αναλυτικό πρόγραμμα. Κάθε σχολείο δημόσιο ή ιδιωτικό να είναι ελεύθερο να καθορίζει δικό του πρόγραμμα (μέ συμφωνία διδασκόντων και γονιών τά δημόσια).

Η δωρεάν παιδεία να ισχύει γιά όλα τά παιδιά και γιά όλα τά σχολεία (δημόσια, ιδιωτικά, κατ' οίκον) μέ ένα σύστημα κουπονιών (δικαιωμάτων συγκεκριμένης οικονομικής αξίας), τά όποια θα μπορεί να χρησιμοποιηθοθν ελεύθερα. Έτσι θα δυνηθεί και ο φτωχός να βάλει τό παιδί του σέ ένα καλό σχολείο, ακόμα και ιδιωτικό. ("Όλα αύτά δέν είναι δικές μου άνακαλύψεις. Ισχύουν σέ αρκετές χώρες και μάλιστα από εκείνες μέ ύψηλό επίπεδο παιδείας). Μόνη επιδίωξη ή διάπλαση ελεύθερων ανθρώπων. Έδώ, γιά να καταλήξουμε κάπου, τό αίτημα είναι να καταργηθεί τό «κράτος-μαμπάς».

Να άφαιρεθεί να αναπτυχθεί ένα σύστημα ελεύθερων σπουδών και παιδαγωγικών μεθόδων. Σέ πρόσφατη (24 Νοεμβρίου) όμιλία του στη Βουλή ο κ. Γιώργος Παπανδρέου έκαμε ένα ντροπαλό βήμα προς τήν όρθή κατεύθυνση. Έπρότεινε να αντικατασταθεί τό αναλυτικό πρόγραμμα του ύπουργείου από «ένα έθνικό πλαίσιο προγράμματος, ένα πλαίσιο που θα όρίζει τούς εθνικούς μας στόχους σέ κάθε βαθμίδα». Κύριοι ύπουργοί, μην άφήσετε τήν ευκαιρία να χαθεί. Προτείνετε άμέσως, μέ άρετηρία τήν πρόταση αύτή, νομοθετική ρύθμιση. Δέν θα είναι εύκολο στο ΠΑΣΟΚ να κάμει πίσω. Θα καταστεί τών πάντων περιγέλω.

Έδώ θα έπρεπε να τελειώσει τό άρθρο αυτό. Θα ακολουθήσει όμως μία παράγραφος, σχετικά μόνον έξ άποστάσεως χρονικής.

Σέ έκθεση του προς τήν τότε Κυβέρνηση (μύλαμε γιά τό 1883) εκπαιδευτικός έπιθεωρητής (τό όνομά του Χαρίσιος Παπαμάρκος) σημειώνει: «Έκτός τινων εξαιρέσεων τά δημοτικά σχολεία είναι πνευματικά νεκροταφεία, οι δέ διδάσκαλοι χρησιμεύουν ως οι άπαθέστεροι νεκροθάπται του πνεύματος». Άπαγε τής βλασφημίας.